

28. Bahriany I. The Hunted and the Hunters. / tr. by George S. N. Lucky / Ivan Bahriany. – Toronto: Burns & MacEACHERN, 1954. – 270 p.

29. Bahriany I. Das Gesetz der Taiga / Deutsche Bearbeitung von Dr. Margreth von Kees / 3 Auflage / Ivan Bahriany. – Köln Graz: Verlag Styria, – 1963. – 255 s.

30. Franko Iwan. Sturm im Tuchla-Tal. Erzählung / Iwan Franko; Deutsch von Marga Bork. – Berlin: Verlag Kultur und Fortschritt, 1955. – 223 s.

31. Horbatsch Anna-Halja. Die Kürbisfürstin. Eine Anthologie zum Frauenthema in der Ukraine / Anna-Halja Horbatsch; ausgewählt und übersetzt von Anna-Halja Horbatsch. – Reichelsheim: Brodina Verlag, 1999. – 158 s.

Надійшла до редколегії 30.10.17

B. Pliushch, PhD, assistant

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

INDIRECT TRANSLATION OF UKRAINIAN PROSE: THE IMPORTANCE OF PARATEXTUAL FRAME

The article aims to consider the issue of framing in terms of indirect translations of Ukrainian literary prose as well as to identify the impact of paratexts on translation, indirect translation in particular, from the standpoint of sociological and cultural approaches to translation. The results of the research define paratextual frame as a key element of the source text representation in translation. It can also serve as an indicator of indirect translation since epitexts and peritexts contain direct or veiled references to the source text being a translation.

Key words: indirect translation, translator ethics, paratext, peritext, epitext, paratextual frame, interculturality, translation pact, translator disparity.

Б. Плющ, канд. філол. наук, ассист.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

НЕПРЯМОЙ ПЕРЕВОД УКРАИНСКОЙ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ПРОЗЫ: ЗНАЧЕНИЕ ПАРАТЕКСТУАЛЬНОГО ФРЕЙМА

Рассмотрен аспект фреймования в непрямом переводе украинской художественной прозы, обозначена роль паратекстов в переводе, в том числе и в ситуации перевода через третий язык, с точки зрения социологического и культурологического подходов к переводоведению. Установлено, что паратекстуальный фрейм является основным элементом представления исходного текста в переводе, а также может служить показателем непрямого перевода. Именно перитексты и эпитексты издания содержат прямые или завуалированные указатели на факт перевода через текст-посредник.

Ключевые слова: не прямой перевод, этика переводчика, паратекст, перитекст, эпитекст, паратекстуальный фрейм, интеркультурность, пакт перевода, переводческий диспаритет.

УДК 81'255.4:801.82.2–3

М. Ребенко, канд. філол. наук

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ХАРАКТЕР І ВЛАСТИВОСТІ СУБ'ЄКТИВНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ В ТЕКСТІ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Виділено та проаналізовано параметри суб'єктивної деформації як одного із аспектів загального явища перекладацької деформації у тексті художнього перекладу. Визначено, що суб'єктивна деформація є результатом таких суб'єктивно-перекладацьких перетворень тексту оригіналу, які можуть у сукупності призводити до суттєвих відхилень від художнього завдання автора, а також порушувати норми цільової мови задля розширення її виражальних можливостей або досягнення прагматичної адекватності перекладу. Систематизація функціональних ознак (асоціативно-образної, сугестивно-символічної, емотивно-оцінної), властивостей, а також установлення характеру двоїстості суб'єктивної деформації сприяють категоризації поняття "перекладацька деформація" у площині художнього перекладу.

Ключові слова: перекладацька деформація, суб'єктивна деформація, функціональні ознаки деформації, двоїстий характер, відносність, амбівалентність, ідіостиль автора, адекватність перекладу, художній переклад.

Постановка проблеми. У площині художнього перекладу від перекладача-майстра вимагається чітке визначення пріоритетів на шляху досягнення головної мети своєї роботи, а саме: збереження єдності формально-змістового наповнення першоджерела відповідно до норм і смаків цільової аудиторії. Проте багатостолітній перекладацький досвід переконливо вказує, що успішній кореляції "інформативності, інтерактивності та культури текстів оригіналу та перекладу" [15, с. 6] може завадити проблема взаємоіснування різнобічних явищ інтерпретаційної культури в системі перекладацьких перетворень, зокрема, перекладацька деформація як один із найбільших викликів адекватності перекладу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі становлення перекладознавчої парадигми поняття перекладацької деформації подане у роботах теоретиків і критиків перекладу лише фрагментарно (див. С. Алексеева [9, с. 6, 64, 89, 105, 112], Я. Ассмана [17], А. Бермана [18], М. Гарбовського [13, с. 80, 506–514], П. Коннора [20], О. Копильної [4], О. Кретова [14], Д. Купера [21], Дж. Мандея [24], Г. Міллера [23], А. Науменка [5, с. 135], Т. Некряч [6, с. 192], О. Ребрія [7], Р. Чепмен [19], О. Чередниченко [8, с. 160]). Тобто, оперуючи терміном "деформація", перекладознавці не вносять чіткості в його тлумачення і, як слушно зазна-

чає В. Демецька [1, с. 1], цим уповільнюється процес термінологічного визначення та однозначності сприйняття базових трансляційних понять у контексті становлення перекладознавства як самостійної дисципліни. І хоча наголошується, що дослідження художнього тексту на даному етапі розвитку філологічної науки в цілому та перекладознавчої зокрема має ґрунтуватися на інтегративному, комплексному підході, який дає змогу поєднувати досягнення герменевтичних, семіотичних і стилістичних підходів (див. О. Ємець [2]), проте механізм реалізації досягнення міжтекстового інваріанта текста-оригіналу (ТО) у тексті перекладу (ТП) залишається поза зоною безпосереднього наукового спостереження.

Постановка завдання дослідження.

Мета роботи полягає у розкритті й уточненні змісту такого різновиду перекладацької деформації, як "суб'єктивна деформація". Задля досягнення поставленої мети потрібно встановити ознаки, властивості, причини появи деформації у процесі відбудови смислового та/або стилістичного інваріантів оригіналу і простежити залежність якості перекладу від дії об'єктивних і суб'єктивних аспектів деформації.

Об'єктом дослідження були англійські мовні елементи та їхні українські й російські перекладні відповідники з ознаками перекладацької деформації. **Предме-**

том дослідження вибрано мікро- та макростилістичні показники об'єктивної та суб'єктивної деформацій у тексті художнього перекладу.

Виклад основного матеріалу.

Загальне поняття "*перекладацька деформація*" у дослідженні розуміється як комплексне явище художнього перекладу, яке охоплює якісні та кількісні відхилення на всіх рівнях текстової організації (мікро- і макростилістичні рівні) та відображає два аспекти:

1. Об'єктивний аспект – об'єктивна деформація – такий процес накопичення об'єктивних різнорівневих лексико-семантичних, словотвірних і граматичних змін за кількісними показниками тексту, який не завжди має наслідком адекватне відтворення смислового та/або стилістичного інваріантів оригіналу;

2. Суб'єктивний аспект – суб'єктивна деформація – це результат таких суб'єктивно-перекладацьких перетворень, які можуть бути суттєвими відхиленнями від художнього завдання автора шляхом системного викривлення формальних і змістових елементів у межах тексту, так і порушеннями норми цільової мови задля розширення її виражальних можливостей або досягнення прагматичної адекватності перекладу.

Вважаємо, що суб'єктивний аспект деформації розкриває зміну змістово-концептуальної інформації у перекладі та повідомляє вторинному читачеві таке індивідуально-перекладацьке розуміння відношень між фактами, подіями, процесами, явищами засобами змістово-фактуальної інформації, яке може суттєво відрізнятись від власне авторського та змінювати норму цільової мови. Суб'єктивна деформація може бути наслідком як відхилень від художнього завдання автора у зв'язку з системним викривленням формальних і змістових еле-

ментів у межах тексту, так і порушень норми цільової мови задля розширення її виражальних можливостей або досягнення прагматичної адекватності перекладу.

Суб'єктивна деформація має імпліцитний характер, який формується у процесі накопичення та переходу значних об'єктивно-мовних відхилень у суб'єктивну площину – неадекватне відтворення комунікативного наміру автора, його манери, ознак створеного ним художнього образу тощо. Коли кількісно-об'єктивні зміни основних характеристик авторського ідіостилію стають системним викривленням формальних і змістових елементів тексту, тоді деформація є *негативною*. Проте у випадку фрагментарних зсувів на шляху досягнення прагматичної адекватності перекладу мікродеформації можуть набувати характеру *позитивних змін*.

З метою конкретизації природи суб'єктивної деформації у художньому перекладі оперуватимемо поняттями "функціональні ознаки деформації", "міжтекстовий прагматичний відповідник", "деформація суб'єктивно-прагматичного сигналу" в перекладі. Проаналізуємо сутність цих понять.

Можемо стверджувати, що поява одиначної ознаки чи їхнього комплексу спричинює *деформацію суб'єктивно-прагматичного сигналу в перекладі* – результату накопичення функціональних ознак суб'єктивної деформації, у результаті якого відбувається зміна лінгво-прагматичного наповнення смислових домінант ТО у ТП. Проілюструємо особливості виділеного для вивчення суб'єктивної деформації поняття деформації суб'єктивно-прагматичного сигналу в перекладі на прикладі аналізу наслідків різних підходів до відтворення назви першого оповідання зі збірки Дж. Д. Селінджера "Nine Stories".

Таблиця 1. Пліуралізм перекладацьких рішень відтворення назви оповідання Дж. Д. Селінджера "A Perfect Day for Bananafish"

ТП 1, 1961	"Лучший день банановой рыбы" (рос. переклад В. Голишева та Е. Наппельбаума)
ТП 2, 1961	"Хорошо ловится рыбка-бананка" (рос. переклад Р. Райт-Ковальової)
ТП 3, 1962	"Отличный день для селедки" (рос. переклад А. Майзенера)
ТП 4, 1998	"Чудесный день для банановой рыбки" (рос. переклад О. Махова)
ТП 5, 2003	"Чудовий день для рибки-бананки" (укр. переклад Д. Кузьменка)
ТП 6, 2008	"Самый день для банабульки" (рос. переклад М. Нємцова)
ТП 7, 2010	"Чудовий день для рибки-бананки" (укр. переклад С. Поліщука)
ТП 8, 2010	"Добре ловиться рыбка-бананка" (укр. переклад М. Тарнавської)
ТП 9, 2012	"Чудовий день для рибки-бананки" (укр. переклад Ю. Григоренко)

Як видно з табл. 1, переклад смислової домінанти "bananafish" у назві "A Perfect Day for Bananafish" варіюється від іронічно-розмовної номінації "селедка" (ТП 3) до загадкової "банабульки" (ТП 6). Уважаємо, що нашарування у ТП 3 і ТП 6 додаткових творчомисленневих ознак може деформувати суб'єктивно-прагматичний сигнал ТО з тієї причини, що акцент авторської прагматики зміщено у бік нових образно-символічних площин. Натомість асоціативний ряд комічно-ірреальних перекладацьких окаянізмів "банановая рыба/рыбка" (ТП 1; ТП 4), а також "рыбка-бананка"/"рибка-бананка" (ТП 2; ТП 5; ТП 7; ТП 8; ТП 9) хоча й відтворює прагматику "bananafish" лише частково, однак є ближчим до духовно-філософської прагматики першотвору. Тож проаналізуємо її зміст.

Традиційно в американській "селінджеріані" доля головного персонажа оповідання Симора Гласса уподібнюється до ситуації "bananafish" – через свою надчутливість такі особистості приречені на страждання, і це заважає їм "виплисти" у світ, тобто знайти вихід із "бананової" пастки [16, с. 28]. У вітчизняній критиці – навпаки, причини загибелі "bananafish" і самогубства Симора вважаються абсолютно полярними, а поведінка "рибок-бананок" ("behave like pigs" – "поводяться по-

свинячому") не відповідає витонченій натурі образу [11, с. 97]. Однак тут варто поміркувати. Якщо "рибка-бананка" не символізує тонко організовану натуру Симора, а є узагальненим образом суспільства пасивних споживачів (думка І. Галинської, див. [12]), тоді виникає проблема пояснення алегоричного смислу їх загибелі. Окрім того, І. Галинська ніяк не коментує інший епізод притчі Симора – "They [bananafish] lead a very tragic life" ("Іхне ["рибок-бананок"] життя дуже трагічне" (переклад мій. – М. Р.)), ідея якого перегукується із життєвим шляхом персонажа Дж. Д. Селінджера. Тому те, що Симор називає "terrible disease", ніщо інше, як його усвідомлення результатів свого перебування у суспільстві, яке його оточує. Отже, більш очевидним є той факт, що симорівська притча про загибель "рибок-бананок" – це аналогія його самогубства.

Вважаємо, що авторський сугестивний смисл відображає шлях головного персонажа оповідання, і допускаємо, що Симор може гіпотетично уподібнювати свій теперішній стан поведінці "bananafish", оскільки вже "об'ївся" згубними для своєї духовної організації елементами. Тож, перейнявши правила гри цього суспільства (участь у воєнних діях, одруження з Мюріель, консультація у психіатра тощо), Симор відчуває поглинан-

ня своєї сутності, не витримує, захворює на "бананову лихоманку" і вчиняє самогубство.

Дж. Д. Селінджер, свідомий двозначної і дещо негативної прагматики обраного поняття "bananafish", акумулює в ній змістово-концептуальну інформацію цілого твору. Комунікативний намір автора, прагматика створеного ним образу стають зрозумілими, коли адресат починає читувати з імпліцитних смислів цього поняття загнану в глухий кут тонко організовану натуру. І якщо в уяві англословного читача лексема *bananafish* асоціюється із похиттю, піддатливістю та нестійкістю, то в уяві українськомовного реципієнта таких негативних асоціацій не буде і тільки після цілісного й навіть кількаразового прочитання твору можуть вималюватися багатозначні особистісно-асоціативні зв'язки, навіяні дзен-буддистськими захопленнями автора. Саме від перекладацького вміння адекватно відтворити для цільової аудиторії смисли та настрої залежить те, чи відчує читач жаль і смуток Симо-ра Гласса від витрачання свого життя на безглузду гонитву за штучними ідеалами суспільства "bananafish".

Англословна аудиторія орієнтована на емотивно-знижене прочитання символізму художнього образу твору вже самою його назвою, у якій в негативно нашарованій асоціації смислової домінанти "bananafish" [22, с. 78] вгадується істинне сприйняття авторської ідеї. До того ж, фактуальна комбінація *a perfect day for bananafish* передає первинному читачеві двозначність змістово-концептуальної інформації назви оповідання: прекрасний день для рибки-бананки, тобто нагода для персонажа твору позбутися раз і назавжди згубного впливу конформістського суспільства "рибок-бананок"; або ж це чудовий день для бананової риболовлі, тобто час триумфу та абсолютної перемоги суспільства споживачів-приспосованців. У жодному із перекладів (ТП 1–9) немає такої двозначної філософсько-етичної інтерпретації назви оповідання, яка, безперечно, збіднює вторинну комунікацію, але, що не виключено, є єдиним можливим рішенням, яке не переобтяжує тексти переклади зайвою експресією.

Переклад назви першого оповідання *"A Perfect Day for Bananafish"* зі збірки Дж. Д. Селінджера – найбільш контроверсійний. Напевно, проблема залишиться нерозв'язаною (див. також О. Борисенка [10]) як із об'єктивних причин (неможливість еквівалентного відтворення системи смислів оригіналу засобами МП), так і з суб'єктивних (вимога до перекладу зберегти "загадковість" авторської манери). Підсумуємо, що у класичному перекладі Р. Райт-Ковальової, чий експресивний літературний талант пройшов випробовування цензу-рою, Дж. Д. Селінджер – гармонійний, а його складність дещо розтушована: одні "темні місця" розмиті перекладачкою для поступового наближення цього своєрідного автора до масового радянського читача, а інші – як, наприклад, номінація "bananafish" – відтворені з ознаками деформації норми цільової мови (у цьому випадку російської). У той же час, важкі абзацно-фразові змістові блоки останнього російського перекладу М. Немцова, на думку деяких дослідників [10], утілюють спробу перекладача зберегти важливі для самого автора моменти оповіді, отже, більш удаło відтворюють смисловий інваріант оригіналу. Словотворча активність М. Немцова (напр. "банабулька", "бананорка", "бананемочь") має ознаки деформації норми цільової мови і, попри негативний вплив на ступінь відтворення змістово-фактуальної інформації авторського тексту, не порушує ні його контекст, ні підтекст оповідання. Перевагою хрестоматійної точності інтерпретації Д. Кузьменка вважаємо створений перекладачем ефект співавторства. Тоді як в останніх українських перекладах

С. Поліщука та Ю. Григоренко (з елементами буквального наслідування більшості перекладацьких рішень Р. Райт-Ковальової) не має місця творчому пошуку, прагненню перекладача до індивідуального прочитання з метою розкриття своєму читачеві нових граней філософії Дж. Д. Селінджера. Зроблені висновки дають змогу констатувати, що "bananafish" – це такі люди, які приречені співіснувати у ворожому до них оточенні. Очевидно, що на таку інтерпретацію сугестивного смислу назви оповідання спиралась і українська дослідниця творчості Дж. Д. Селінджера М. Тарнавська, пропонуючи варіант перекладу – "Добре ловиться рибка-бананка". Уважаємо, що акцентуація М. Тарнавською значення сугестивного плану назви оповідання Дж. Д. Селінджера у лексемі "ловиться" вдало передає внутрішню форму смислової домінанти "bananafish", тобто вкладає ідею триумфу суспільства конформістів, яке все-таки ввіймало Симо-ра Гласса, напхало його своїми штучними цінностями та ідеалами, фальші яких він не витримав і зламався.

Аналіз різних підходів до перекладу назви першого оповідання *"A Perfect Day for Bananafish"* зі збірки Дж. Д. Селінджера виявив об'єктивну деформацію під час відтворення змістово-фактуального наповнення смислової домінанти "bananafish" у російських перекладах В. Голишева та Е. Наппельбаума, А. Майзенера, О. Махова, М. Немцова, а також комбінації *a perfect day for bananafish*. Проте не всі перекладацькі рішення викривляють внутрішню форму авторської домінанти "bananafish". Варіанти "банановая рыбка / рыба", "селедка" навряд чи можна вважати міжтекстовими прагматичними відповідниками селінджерівської номінації "bananafish", тоді як новоутворення Р. Райт-Ковальової й М. Немцова, попри деформацію норми МП, – приклади творчо-евристичного способу перекладу. Якщо у ТП 1, 3, 4 поява суб'єктивної деформації породжує негативні асоціації читача, тобто може суттєво змінювати суб'єктивно-прагматичний сигнал ТО, то у ТП 2 і 6 ця деформація свідчить на користь майстерного розв'язання проблеми знаходження *міжтекстового прагматичного відповідника* як такого художнього елемента в перекладі, який рівноцінно відтворює внутрішню форму смислової домінанти "bananafish" Дж. Д. Селінджера, тому гальмує появу деформації суб'єктивно-прагматичного сигналу в перекладі.

Фактор часу (українська версія: 2003–2010; російська версія: 1961–1962–1981–1998–2008–2012) відіграв позитивну роль у динаміці розуміння читачем прагматики оповідання *"A Perfect Day for Bananafish"*. Останні українські (ТП 5, 7, 8, 9) і російський (ТП 6) переклади твору рясніють внутрішніми експлікативними декомпресантами (термін Ю. Камінського [3, с. 160–161]), що вказує на безупинний творчий пошук перекладачів, їхнє намагання прояснити "темні місця" Дж. Д. Селінджера, "дегармонізуючи" для читача усталені радянською свідомістю образи цього автора.

Розширимо аналіз поняття міжтекстового прагматичного відповідника на прикладах відтворення назв інших оповідань зі збірки Дж. Д. Селінджера "Nine Stories". Так, за мотивами твору *"Uncle Wiggly in Connecticut"* у 1949 р. режисер Марк Робсон зняв кінострічку *"My Foolish Heart"*, тобто "Моє нерозсудливе серце". Такий варіант, на нашу думку, не є міжтекстовим прагматичним відповідником (у цьому випадку мовою кіно) назви першоджерела, тому є всі підстави говорити про появу *асоціативно-образних ознак* суб'єктивної деформації у кінотворі М. Робсона. Хоча стрічку й було номіновано на премію "Оскар", це не змінило негативного ставлення самого автора до елементів крайньої деформації сюжетної лінії твору. У перек-

ладах цього оповідання Дж. Д. Селінджера, виконаних О. Сенюк ("Тупташка-невдашка") і Р. Райт-Ковальновою ("Лапа-растяпа"), втрачено оригінальний риторичний прийом авторської алюзії – прізвисько кульгавого кролика, персонажа американських дитячих казок (пор. укр. переклад Ю. Григоренко – "Дядечко Віт'їлі у Коннектикуті" і рос. переклад М. Немцова – "Дядюшка Хромоног у Коннектикуте"). Попри те, що запропоновані перекладачами О. Сенюк і Р. Райт-Ковальновою метафорично-образні приклади "тупташка-невдашка" і "лапа-растяпа" є умовними еквівалентами вихідної реалії *Uncle Wiggly*, такі рішення можна справді вважати перекладацькими знахідками. Хоча нашарування у текстах перекладів образів, полярних авторським, може змінювати сигнали алюзивно-топонімичного характеру оригінальної назви оповідання, перекладацька "гра словами" – приклад яскравого таланту О. Сенюк і Р. Райт-Ковальнової, прагнення перекладачів до творчої співпраці з автором з метою передати багатство лексико-семантичного шару цільових мов – російської та української.

Відслідкуймо, які ж міжтекстові прагматичні відповідники дібрані перекладачами до назви такого селінджерівського оповідання "*Down at the Dinghy*". Так, перекладацькі рішення Н. Галь, Д. Кузьменка, Ю. Григоренко та М. Немцова (відповідно: "В ялик" (перший варіант перекладу Н. Галь, опублікований у журналі "Новый мир", 1962, № 4), "В лодке", "У човні", "У швербота") можна також уважати частковими міжтекстовими прагматичними відповідниками селінджерівської назви. Смисловими домінантами у цьому випадку є не тільки іменникова мікростилістична номінація *dinghy*, яка означає певну маленьку шлюпку, надувний гумовий човник, туз або ялик, а й прийменникова лексема *down* у значенні руху вниз за течією. У результаті неповного відтворення у перекладах Н. Галь, Д. Кузьменка, Ю. Григоренко та М. Немцова особливого лексико-семантичного наповнення одиниці *dinghy* та семантичного значення прийменника *down* виникає підміна вихідної предметної ситуації оригіналу. П'ятиразове представлення тропу *dinghy* у ТО не сприяло пошуку українськими перекладачами рішення, відмінного від загального і традиційного варіанта "човен". Виникає питання, якими ж образами керується автор при виборі незвичної як у семантичному, так і в прагматичному плані одиниці *dinghy* замість традиційного *boat*. Очевидно, автор прагне змалювати бурхливість життя, у течію якого наважується заплисти "не-такий-як-усі" ялик, що викликає у "правильного суспільства місїс Снеллів" шквал обурення та протистояння. Українські перекладачі сприймають цей ідіомалюнок, однак мають сумніви, що переклад на кшталт "Річкою у тузі" чи "Униз за течією на борту ялика" може виявитися формально-ускладненим, конотація номінацій "туз" або "ялик" – непрозорою і, загалом, рішення, відмінні від класичного "В лодке", змінюватимуть лаконічний і міцно вкорінений у пам'яті радянського читача російський варіант. Тому такий частково адекватний характер проаналізованих лексико-семантичних і прагматичних перетворень Д. Кузьменка та Ю. Григоренко пояснюється фактором часу, що певною мірою виправдовує рішення перекладачів. Той факт, що в українському перекладі змалювано дещо інші образи, формально-змістове наповнення яких не повною мірою активізує прагматичний ефект ТО, указує на нейтралізацію селінджерівської імплікатури, однак не свідчить про появу суб'єктивної деформації художнього завдання автора в українському перекладі.

Проаналізуємо ознаки суб'єктивної перекладацької деформації з огляду на відсутність міжтекстових прагматичних відповідників смислової домінанти *squalor* у

назві оповідання Дж. Д. Селінджера "*For Esme with Love and Squalor*". Очевидно, що номінація *squalor*, зокрема особливість її суб'єктивно-прагматичного сигналу передавати полярність і навіть антонімічність поняттю *love*, становила найбільші труднощі для перекладачів С. Мітіної, Д. Кузьменка і Ю. Григоренко (відповідно "Дорогой Эсме с любовью – и всякой мерзостью", "Для Эсме, з любов'ю і мерзотою" і "Для Эсме: з любов'ю і мерзотою"). Складність перекладацького вибору зумовлює те, що у тексті твору не окреслено межі контекстуальної семантики цього "темного" місця селінджерівської прагматики: сержант Ікс так і не отримав пояснення від Есме, що саме вона мала на увазі, коли просила написати для неї оповідання про "squalor". Як бачимо, українські перекладачі у своєму варіанті "мерзота" не відходять від класичного перекладу С. Мітіної "мерзость" (пор.: "скверна" в останньому російському перекладі М. Немцова). За нашим переконанням, перекладацька знахідка М. Немцова – стилістично-еквівалентне (книжна лексика) і фонологічно-адекватне (пор.: "squalor" – "скверна") рішення перекладача, тому що найбільше перетинається із селінджерівським малюнком і рівноцінно передає у ТП ефект несподіваності ТО. Отже, вважаємо, що з метою мінімізації прояву суб'єктивної деформації з *асоціативно-образною ознакою*, яка виникає в українському перекладі назви оповідання Дж. Д. Селінджера "*For Esme with Love and Squalor*", варто продовжити пошук більш точного прагматичного відповідника авторському поняттю *squalor*, як, наприклад, "скудота" або "бридкість". Фонологічно-немілозвучне наповнення цих номінацій викликати у цільового читача почуття чогось неприємного, бридкого, злиденного, занедбаного тощо. Такі рішення, на наше переконання, гальмуватимуть деформацію суб'єктивно-прагматичного сигналу на шляху адекватного сприйняття специфіки образів Дж. Д. Селінджера у вторинній комунікації.

Звернемо дослідження сутності виділених нами для вивчення суб'єктивної деформації понять міжтекстового прагматичного відповідника, функціональних ознак суб'єктивної деформації та деформації суб'єктивно-прагматичного сигналу ТО у ТП аналізом прикладів перекладу назви оповідання Дж. Д. Селінджера зі збірки "Nine Stories" – "*Pretty Mouth and Green My Eyes*".

Інтертекстуальний характер цієї назви імпліковано в рядках вірша, який Артур, центральний персонаж твору, присвятив своїй дружині Джоані: "*Rose my color is and white, Pretty mouth and green my eyes*". Особливість цього інтертексту – емотивні прийоми гри кольорів, конверсивне ускладнення слововживання, а також можлива алюзія номінації *green* на шекспірівське змалювання ревностів у п'єсах "Венеціанський купець" (*green-eyed jealousy*) і "Отелло" (*green-eyed monster*). У селінджерівському контексті роль епітета *green* також неоднозначна. З одного боку, письменник змальовує поетичні образи – троянди на снігу та чарівне жіноче обличчя, а з іншого – авторська сугестія навіює читачеві почуття штучності й нещирості цих образів. Нав'язливо-повторюваний мотив *green eyes* (14-разовий повтор у першоджерелі) створює у тексті ефект відрази до вдавано зелених очей Джоані. Ось чому для розкриття авторського наміру перекладачеві так важливо відчувати й адекватно відтворити прагматику епітета *green* передавати умовно-позитивну оцінку речей, які оточують головних персонажів селінджерівського оповідання. Для цього, за нашим переконанням, недостатньо скористатися першим словниковим відповідником "зелений", як у перекладах Д. Кузьменка ("Уста чарівні й очі зелені"), М. Тарнавської ("І ці вуста, і очі зелені..."), Ю. Григоренко ("Вуста чарівні та зелені очі") а також у російському перекладі Н. Галь ("И эти губы, и глаза

зеленые..."). Уважаємо, що перекладачам варто було б розширити спектр свого творчого пошуку, прагнучи зберегти як поетичну форму оригіналу, так і багатозначність значення ключової деталі тексту – кольору очей Джоани. Той факт, що у примітках до перекладів цього оповідання перекладачі наголошують на багатозначності смислової доміанти *green* селінджерівського контексту, свідчить про те, що вони не відходять від традиційного варіанта "зелений", який, однак, не наближає читача до пізнання складності та амбівалентності емоційно-прихованого плану оповідання. Натомість в останньому російському перекладі М. Немцова ("Губки – ах, в глазах листва") зафіксовано відхід від словникового відповідника, прагнення перекладача розширити читацьке сприйняття селінджерівських фарб і передати авторську гру кольорів *rose – white – green*. Широта семантичного наповнення перекладацького варіанта "листва" передає розмаїту гаму кольорів, відтінків і відчуттів – подібну до авторського. Попри те, що в перекладах Н. Галь, Д. Кузьменка, М. Тарнавської та Ю. Григоренко ефекти "розмитості" і "постійного вислизання" селінджерівського ідіостилу втрачено, зафіксовані **сугестивно-символічні ознаки** деформації – наслідок таких зсувів певної лейтмотивної сугестії авторського контексту, коли викривляється її імпліцитно-символічний смисл – не мають системного характеру. Мікродеформації перекладачів видаються відносними внаслідок неповного відтворення сугестивних інтонацій мотиву *green eyes* у зв'язку з індивідуальними засадничими настановами перекладачів.

Вивчення адекватності відтворення об'єктивно-мовного і суб'єктивно-прагматичного наповнення смислових доміант назв оповідань зі збірки "Nine Stories" підтверджує важливість урахування перекладачами взаємозумовленості об'єктивних і суб'єктивних показників тексту на мікро- та макростилістичних рівнях його організації, а також свідчить про необхідність заглиблення в семантику й прагматику смислових і стилістичних інваріантів Дж. Д. Селінджера заради уникнення негативної деформації в перекладі. Здійснимо спробу віднайти власні рішення перекладів назв оповідань Дж. Д. Селінджера в межах окресленої проблеми з'ясування причин і наслідків перекладацької деформації: "Чудовий день на рибку-бананку" ("A Perfect Day for Bananafish"), "Кролик Шкандибайло з Коннектикуту" ("Uncle Wiggly in Connecticut"), "Саме перед війною з ескімосами" ("Just Before the War with the Eskimos"), "Чоловік, який сміється" ("The Laughing Man"), "В ялику за течією" ("Down at the Dinghy"), "Для Есме з любов'ю та бридкістю" ("For Esme with Love and Squalor"), "Чарівність у вустах – зеленавість в очах" ("Pretty Mouth and Green My Eyes"), "Блакитний період де Дом'є Сміта" ("De Daumier-Smith's Blue Period"), "Тедді" ("Teddy").

У перекладі екзистенціальної прози Дж. Д. Селінджера дуже важливо орієнтуватися на такі особливості стилістики цього письменника: композиційну будову творів (цілісність епіграфа та назв оповідань), простоту лексичного наповнення на протигагу складності семантично-прагматичного змісту лексем-формантів назв оповідань, наявність імпліцитного сугестивного шару лексики, генетичний зв'язок назв творів із текстовим наповненням (назви взято із текстів), центральний концепт кожної назви твору як смислового доміанту цілісного твору. Неврахування таких параметрів художнього стилю Дж. Д. Селінджера може змінити суб'єктивно-прагматичні сигнали авторського контексту, тобто спричинити суб'єктивну деформацію художньої цінності ТО у ТП.

Результати проведеного аналізу дають можливість дійти висновку, що розглянуті тлумачення назв оповідань зі збірки "Nine Stories" – простір, у якому має місце суб'єктивна деформація з певними функціональними

ознаками. У заголовках оповідань Дж. Д. Селінджера так глибоко закодовано проблему взаємозумовленості об'єктивно-кількісних і суб'єктивно-якісних параметрів тексту та контексту автора, що рівноцінно декодувати її в перекладі стає можливим тільки після багаторазового прочитання всього твору цілком. Проаналізовані приклади перекладів О. Сенюк, Д. Кузьменка, С. Поліщука, М. Тарнавської, Ю. Григоренко, Р. Райт-Ковальової, М. Немцова та інших указують на складність пошуку перекладачами міжтекстових прагматичних відповідників смислових доміант Дж. Д. Селінджера.

Виокремимо й опишемо властивості актуалізованого в роботі поняття суб'єктивної деформації, що увиразнить його сутність, а також сприятиме узагальненню характеру явища перекладацької деформації. Уважаємо, що основними властивостями деформації у перекладі є відносність та амбівалентність.

Відносність суб'єктивної деформації зумовлюється різними причинами. Наприклад, у зв'язку із множинністю перекладів одного й того самого вихідного твору ті чи інші рішення перекладачів на певному етапі розвитку суспільства можуть вважатися абсолютно рівноцінними оригіналу, однак із часом інший переклад цього автора сприйматиметься більш адекватно. Інша причина відносності деформації – варіативна зумовленість процесу перекладу: друготвір – це продукт інтелектуальної діяльності кількох особистостей – як мінімум перекладача і редактора. Відносний характер перекладацької деформації демонструється на прикладах лексичної, семантичної та прагматичної полярності більшості рішень в українських перекладах повісті-казки Л. Керролла "Alice in Wonderland" з огляду на варіативну зумовленість художнього перекладу у зв'язку з такою суб'єктивною причиною, як психологічно-ситуативна орієнтація перекладачів на вікові та соціальні параметри цільової аудиторії. Суттєві лексико-семантичні зсуви в інтерпретаціях смислової доміанти *Saucus-Race* (пор. "Політична гонка", "Крос по інстанціях" (Г. Бушина); "Партійні перегони" (В. Наріжна); "Виборчі Перегони" (В. Панченко)) надмірно модернізують ситуацію першотвору, нашаровують на авторський контекст латентну ідею політичної гонитви. Діаметрально протилежні образи, багатозначність яких може адекватно сприйматися як дітьми, так і дорослими читачами Л. Керролла, удалося створити перекладачам В. Корнієнку ("Гасай-Коло"), О. Корецькій і С. Сулімі ("Біг по колу"). Інша смислова доміанта *Long Tale* у перекладах О. Корецької, С. Сулімі ("Історія "Вертихвіст" ") і В. Панченка ("Довгий Кінець") представлена також експресивно неоднозначно: образи, які відображають запропоновані перекладачами назви, є вельми асоціативними та такими, що викликатьмуть у дорослої читацької аудиторії "Аліси" швидше емотивно-знижені асоціації з ознаками пейоративності, ніж природну ширю зацікавленість дітей сюжетом казки письменника.

Результатом перекладацьких нівелювань ступеня емотивної оцінки автора може стати суб'єктивна деформація з **емотивно-оцінною ознакою**. Так, Ю. Покальчук у перекладі повісті Дж. Д. Селінджера "Franny" передає захоплення Френні Гласс давньогрецькою поезією Сапфо зі зниженим ступенем емотивної оцінки: "Delicate Adonis is dying, Cytherea, what shall we do? Beat your breasts, maidens, and rend your tunics". Isn't that marvellous? She keeps doing that, too" (J. D. Salinger) – "Вона [Сапфо] й справді-таки мила" (Ю. Покальчук). Ця деформація має **амбівалентний характер**, тобто відображає співіснування в художньому перекладі двох опозиційних сутностей – інваріантності семантики окремих мовних одиниць ТП у розумінні "пересічного" адресата та варіативності семантики

і прагматики цих елементів у сприйнятті "зразкового" реципієнта перекладу.

Виокремлені та проаналізовані властивості деформації (відносність і амбівалентність) допомагають узагальнити характер досліджуваного явища у перекладі. Вимальовується така картина інтерпретаційного процесу: обираючи певну стратегію, перекладач матеріалізує свою суб'єктивну концепцію в суму конкретних семіотичних перетворень, тобто суб'єктивна площина породжує реальні об'єктивні зміни у ТП і навпаки – об'єктивно-мовні перетворення у текстах вторинної комунікації із причин міжмовної асиметрії можуть породжувати суб'єктивну деформацію. У цьому й виявляється двоїстий характер суб'єктивної деформації в художньому перекладі.

Висновки. Аналіз параметрів суб'єктивної деформації та розроблення її категоріального апарату (систематизація функціональних ознак (асоціативно-образна, сугестивно-символічна, емотивно-оцінна ознаки), властивостей, а також установлення характеру двоїстості сприяють категоризації загального явища деформації як у художньому перекладі.

Накопичення у перекладі часткових фрагментарних зсувів на різних рівнях змістово-фактуальної інформації ТО може породжувати суб'єктивну деформацію змістово-концептуальної інформації першотвору з певною функціональною ознакою – такою вторинною, контекстуально зумовленою характеристикою ТП, яка гальмує адекватне відтворення смислового та/або стилістичного інваріантів оригіналу шляхом формування відмінних від авторських контексту, підтексту, настрою або інтонацій.

Асоціативно-образна, емотивно-оцінна та сугестивно-символічна функціональні ознаки суб'єктивної деформації обрано у роботі критеріями вивчення цього явища в художньому перекладі. Асоціативно-образна ознака суб'єктивної деформації – результат таких перетворень у перекладі, які породжують відмінні від авторських смисли та асоціації художнього образу ТО у ТП. Емотивно-оцінна ознака суб'єктивної деформації – це результат таких перекладацьких відхилень, коли нівелюється або викривляється ступінь емотивної оцінки автора в ТП. Сугестивно-символічна ознака суб'єктивної деформації – це наслідок таких перетворень певної імплікатури авторського контексту, які викривляють її символічний смисл у тексті художнього перекладу.

Поява одиначної функціональної ознаки суб'єктивної деформації або їхнього комплексу деформує суб'єктивно-прагматичний сигнал автора, коли відбувається зміна лінгво-прагматичного наповнення смислових домінант ТО, тобто виникають утрати смислового та/або стилістичного інваріантів оригіналу в перекладі.

Відносність і амбівалентність як основні властивості суб'єктивної деформації формують двоїстий характер явища. Відносність суб'єктивної деформації визначається варіативною зумовленістю процесу перекладу, феноменом множинності перекладів одного й того самого першотвору. Амбівалентні характеристики суб'єктивної деформації виявляються через співіснування взаємовиключних сутностей перекладу – інваріантності семантики окремих мовних одиниць тексту для "пересічного" адресата та прагматичної варіативності відповідних елементів ТП у сприйнятті "зразковим" реципієнтом перекладу.

Отже, суб'єктивна деформація – це об'єктивно-реальна мовна даність, яка виявляється лише відносною проекцією кількісно-якісних зсувів на всіх рівнях ТП порівняно із ТО. Вона може породжувати різні тлумачення одного й того самого авторського тексту в культурі-джерелі. Об'єктивно-суб'єктивна зумовленість деформації – це творче переосмислення перекладачем відносин, фактів, процесів, які відбуваються в суспільстві та представлені письменником у створеному ним художньо-образному світі.

Перспективи подальших розвідок. Уважаємо, що подальше вивчення перекладацької деформації за методиками кількісних розрахунків увиразнить характеристики її об'єктивного аспекта та об'єктивізує дослідження суб'єктивного аспекта феномена деформації в художньому перекладі.

Список використаних джерел:

1. Демецька В. В. Теорія адаптації в перекладі: автореф. дис. ... д-ра філол. наук: спец. 10.02.16 "Перекладознавство" / В. В. Демецька. – Київ, 2008. – 36 с.
2. Ємець О. В. Семантика, синтактика та прагматика тропів в аспекті поезитизації художньої прози (на матеріалі оповідань Ділана Томаса): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 "Германська мова" / О. В. Ємець. – Київ, 2000. – 19 с.
3. Камінський Ю. І. Експлікативна асиметрія в перекладі на матеріалі декомпресованих коментарів як різновиду перекладацьких трансформацій / Ю. І. Камінський // Вісн. СумДУ: зб. наук. пр. – Серія: Філологічні науки. – 2006. – Т. 1, №11. – С. 159–162.
4. Копильна О. М. Особливості перекладу деформованих алюзивних цитат у художньому тексті / О. М. Копильна // Проблеми семантики слова, речення та тексту: зб. наук. пр. – К.: КНЛУ, 2006. – Вип. 16. – С. 99–105.
5. Науменко А. М. Похоронна й задрвана для перекладу / А. М. Науменко // Вісн. СумДУ: наук. журн. – 2001. – № 5(26). – Серія: Філологічні науки. – С. 133–139.
6. Некряч Т. Є. Види асиметрії при перекладі драматичного діалогу / Т. Є. Некряч // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. – 2006. – Вип. 9. – С. 191–196.
7. Ребрій О. В. Системний підхід до вироблення стратегії перекладу (на матеріалі "Новомови" Дж. Орвелла) / О. В. Ребрій // Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу: матеріали V-ої Всеукр. наук. конф., 10–11 квіт. 2009 р.: тези доп. – Х.: NTMT, 2009. – С. 14–15.
8. Череди́ниченко О. І. Про мову і переклад / Олександр Іванович Череди́ниченко. – К.: Либідь, 2007. – 248 с.
9. Алексеев С. А. Передача структуры образов художественного текста в переводе (на материале англо-русских переводов): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.20 / Алексеев Сергей Анатольевич. – Москва, 2009. – 298 с.
10. Борисенко А. Сэлинджер начинает и выигрывает / А. Борисенко // Иностранная литература. – 2009. – № 7. – С. 2–3.
11. Галинская И. Л. Загадки известных книг: [о Дж.Сэлинджере и М.Булгакове] / Ирина Львовна Галинская. – М.: Наука, 1986. – 128 с.
12. Галинская И. Л. Философские и эстетические основы поэтики Дж. Д. Сэлинджера / Ирина Львовна Галинская. – М.: Наука, 1975. – 145 с.
13. Гарбовский Н. К. Теория перевода: учебник / Николай Константинович Гарбовский. – М., 2004. – 543 с.
14. Кретов А. А. Деформация текста при переводе / А. А. Кретов // Социокультурные проблемы перевода: сб. науч. трудов. – Воронеж: ВГУ, 2002. – Вып. 5. – С. 89–91.
15. Селиванова Е. А. Стратегии и тактики переводчика в диалогической модели вторичной коммуникации / Е. А. Селиванова // Вісн. ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – 2003. – № 611. – С. 3–7.
16. Alexander Ch. Salinger's "Franny and Zooey" and "Nine Stories": [A Critical Commentary] / Ch. Alexander. – New York, 1966. – 356 p.
17. Assmann J. Translating Gods: Religion as a Factor of Cultural (Un)Translatability / J. Assmann // The Translatability of Cultures: Figurations of the Space Between / ed. by S. Budick, W. Iser. – California: Stanford Univ. Press, 1996. – P. 25–37.
18. Berman A. Translation and the Trials of the Foreign / A. Berman; tr. by L. Venuti // The Translation Studies Reader / ed. by Lawrence Venuti. – Devon: Florence Production Ltd., 2004. – P. 276–289.
19. Chapman R. Between Languages and Cultures: Colonial and Postcolonial Readings of Gabrielle Roy / Rosemary Chapman. – Canada: McGill-Queen's Univ. Press, 2009. – 308 p.
20. Connor P. Translation Theory / P. Connor // The Encyclopedia of the Novel / ed. by Peter M. Logan. – U.K.: Blackwell Publishing Ltd., 2011. – Vol. ii. – P. 817–822.
21. Cooper D. L. Vasilii Zhukovskii as Translator and the Protean Russian Nation / D. L. Cooper // Contexts, Subtexts and Pretexts: Literary Translation in Eastern Europe and Russia / ed. by Brian J. Baer. – Amsterdam: John Benjamins Publishing Co., 2011. – P. 55–79.
22. Kuhlwezah P. The Troubled Identity of Literary Translation / P. Kuhlwezah // Translation Today: Trends and Perspectives / ed. by G. Anderman and M. Rogers. – Great Britain, MPC Books Ltd., 2003. – P. 112–125.
23. Miller H. J. Border Crossing, Translating Theory: Ruth / H. J. Miller // The Translatability of Cultures: Figurations of the Space Between / ed. by S. Budick, W. Iser. – California: Stanford Univ. Press, 1996. – P. 207–224.
24. Munday J. Introducing Translation Studies. Theories and Applications / Jeremy Munday. – N.Y.: Routledge, 2008. – 236 p.

Надійшла до редколегії 30.10.17

M. Rebenko, PhD, assistant
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

NATURE AND FEATURES OF SUBJECTIVE TRANSLATION DEFORMATION IN LITERARY TRANSLATION

The article highlights and analyzes the parameters of subjective deformation as one of the aspects of the general phenomenon of translation deformation in the target text (TT). It has been substantiated that subjective deformation is the result of such subjective translation transformations of the source text, which may deform pragmatic message within the framework of the author's creativity in the TT and, on the other hand, break the norms of the target language due to expanding its expressiveness or achieving translation pragmatic adequacy. The systematization of subjective translation deformation functional features (i.e. associative figurative, suggestive symbolic, and emotive evaluating), the characteristics of subjective translation deformation relativity and ambivalence in literary translation, as well as the dual nature of the phenomenon under research are aimed at categorizing of translation deformation notion within literary translation.

Key words: translation deformation, subjective translation deformation, translation deformation functional features, dual character, relativity, ambivalence, author's idiosyle, translation adequacy, literary translation.

М. Ребенко, канд. філол. наук, асист.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ХАРАКТЕР И СВОЙСТВА СУБЪЕКТИВНОЙ ДЕФОРМАЦИИ В ТЕКСТЕ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ПЕРЕВОДА

Выделены и проанализированы параметры субъективной деформации как одного из аспектов общего явления переводческой деформации в тексте художественного перевода. Определено, что субъективная деформация является результатом таких субъективно-переводческих преобразований текста оригинала, которые могут в совокупности приводить к существенным отклонениям от художественной задачи автора, а также нарушать нормы целевого языка для расширения его выразительных возможностей или достижения прагматической адекватности перевода. Систематизация функциональных признаков (ассоциативно-образных, суггестивно-символических, эмотивно-оценочных), свойств, а также установления характера двойственности субъективной деформации способствуют категоризации понятия "переводческая деформация" в плоскости художественного перевода.

Ключевые слова: переводческая деформация, субъективная деформация, функциональные признаки деформации, двойственный характер, относительность, амбивалентность, идиостиль автора, адекватность перевода, художественный перевод.

УДК 378:81'255.2:6:[811.161.2+811.111]

Л. Черноватий, д-р пед. наук, проф., М. Малявіна, асп.
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків

СТРУКТУРА АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ І СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕДАВАННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Описано дослідження екстралінгвістичного й термінологічного компонентів фахової компетентності перекладача. Визначено обсяг предметних знань і термінів, необхідних для перекладу текстів, що належать до моделей інформаційної структури та вірності перекладу в інтерпретації Д. Жіля. Подано співвідношення способів перекладу українською мовою англomовних термінів-словосполучень різної структури. Запропоновано висновки щодо характеру залежності вибору таких способів від структури термінологічного словосполучення у тексті оригіналу. Окреслено перспективи подальшого дослідження.

Ключові слова: вірність перекладу, екстралінгвістичний компонент, термінологічний компонент, інформаційна структура, перекладознавство, співвідношення способів перекладу, спосіб перекладу, структура термінів, термін-словосполучення, фахова компетентність перекладача.

Метою підготовки майбутніх спеціалістів у галузі міжмовного посередництва є формування фахової компетентності перекладача (далі – ФКП), яка розглядається, з одного боку, як здатність перекладати на фаховому рівні, а з іншого – як сукупність знань, навичок та умінь, необхідних для перекладу в певній галузі людської діяльності (детальніше див. [5]). Зважаючи, що більше 90 % обсягу перекладів у світі припадає на галузеві (а не художні) тексти [3], у межах даної статті ми зосередимось саме на перших, абстрагуючись від проблем перекладу художньої літератури.

ФКП є мультикомпонентним утворенням, тому в даному дослідженні ми зосередимося лише на екстралінгвістичному та мовному її компонентах. Більше того, у структурі першого ми обмежимося лише предметними знаннями, які будемо розглядати як інформацію, що стосується поняттєвої основи, на якій ґрунтується відповідна галузь. Щодо мовної складової, то тут ми також звуємо її до термінологічного компонента, який ми тлумачимо як сукупність лексем, які позначають усі поняття, що входять до предметних знань.

Актуальність дослідження пояснюється, з одного боку, необхідністю конкретизації переліку предметних і термінологічних знань стосовно всіх галузей для їхнього врахування у навчання майбутніх перекладачів, складання англо-українських та українсько-англійських галузевих термінологічних словників, дослідження залежності вибору способів перекладу від різноманітних чин-

ників, а з іншого – відсутністю відповідних розвідок у парі "англійська – українська мови".

Матеріалом дослідження було обрано англomовну термінологічну лексику (244 одиниці), пов'язану з моделями вірності перекладу та його інформаційної структури, запропонованими Даніелем Жілем [7].

Відповідно об'єктом дослідження є предметний і термінологічний компоненти ФКП, а предметом – склад згаданих компонентів, необхідний для перекладу англomовних текстів, що стосуються сучасних моделей перекладознавства й методики навчання перекладу, а також залежність вибору способу перекладу від структури термінів та термінологічних словосполучень у тексті оригіналу (ТО).

Метою дослідження було встановлення складу предметного й термінологічного компонентів ФКП, необхідного для розуміння й перекладу англomовних текстів, які належать до моделей вірності перекладу та його інформаційної структури, а також визначення залежності вибору способу перекладу від структури термінів у ТО.

Для досягнення цієї мети слід були вирішити ряд завдань, а саме: 1) окреслити обсяг предметних знань, тобто понять, на яких ґрунтуються моделі вірності перекладу та його інформаційної структури; 2) скласти перелік англomовних термінів, що належать до галузі дослідження; 3) розподілити відібрані терміни за структурними групами; 4) проаналізувати способи перекладу термінів різних груп з метою встановлення гіпотетичної